

JOSEPH ACKERMANN

Útecha

VERNÝCH DUŠÍ
V OČISTCI

 ZACHEJ.sk

Útecha

VERNÝCH DUŠÍ V OČISTCI

JOSEPH ACKERMANN

Útecha

VERNÝCH DUŠÍ
V OČISTCI

Z nemeckého originálu: Trost der armen Seelen

Vydal: © Zachej.sk, 2020

Preklad: © Silvia Koscelanská-Hajdučeková

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: Mgr. Martina Bodnárová, PhD.

Nihil obstat: Prof. ThDr. Cyril Hišem, PhD.

Imprimatur: Mons. Bernard Bober, arcibiskup

– metropolita, ABÚ Košice – Prot. č. 782/20,

17.7.2020

Biblické citáty sú uvedené podľa oficiálneho katolíckeho prekladu Svätého písma (SSV, 2016).

ISBN: 978-80-8211-215-6

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v akejkoľvek podobe alebo akýmkoľvek spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami alebo iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Úvod

Je prirodzené, ak sa človek stará o svojich priateľov žijúcich vo vzdialených krajinách a pýta sa na ich osud. Ešte viac by sme si však mali priať, aby sme dostali správy o stave našich drahých zomrnutých. Veď niet človeka, ktorému by nemilosrdná smrť nevzala milovaného otca alebo láskavú matku, brata, sestru, priateľa či známeho, ktorý bol jeho srdcu vzácny a ktorého stratu teraz oplakáva.

Keď si pomyslíme, že ich duše sú možno v hrozných mukách, láska k nim nás ešte viac pobáda pomôcť im. Najmä keď vieme, že im podľa katolíckeho učenia ľahko môžeme vyprosiť útechu, úľavu, ba aj vyslobodenie. Boli by sme veľmi nevďační, keby sme im túto nebeskú láskavosť odopreli len preto, že sme ich nepoznali alebo sme o nich nedbali.

Aby sa teda nábožným dušiam dostalo tohto dobrodenia v čo najväčšej miere, prinášame vám v tejto knihe zaujímavé texty zo Svätého písma, cirkevných uznesení, ústnych podaní aj spisov svätých otcov, cirkevných spisovateľov a iných učiteľov duchovného života, ktoré sme mali k dispozícii. V knihe nájdete aj príklady na vysvetlenie a povzbudenie, lebo príbehy

majú väčší účinok než poučania. Všetky pochádzajú zo spoľahlivých prameňov.

Tieto príbehy by sme nemohli považovať za vierohodné, ak by boli všetky podvrhom. Použité sú teda len tie, za ktoré ručí svedomité presvedčenie ľudí. Príkladom pritom nepripisujeme inú cenu, než by im dali cirkevné nariadenia.

Množstvo skúseností v tejto knihe dokazuje, že vďačné duše sa svojim dobrodincom odmeňujú. Dobrý Boh totiž povoľuje dušiam v očistci pomáhať nám v našich potrebách a nebezpečenstvách tohto života. A ony nám aj skutočne pomáhajú.

Modlitba je najvýznamnejším a pre zomrelých nevyhnutne potrebným prostriedkom. Pre nábožnú dušu niet nič vznešenejšieho, radostnejšieho ani utešujúcejšieho ako myšlienka, že môže zosnulým po ich smrti preukázať lásku modlitbou. Dobrý Boh prijme naše modlitby ako lúbeznú obeť a výkupné pre dobro duší.

Katolícke učenie nás uisťuje, že pravú, v Bohu zakorenenu lásku ani smrť nezruší, ako hovorí svätý apoštol Pavol¹. Takáto láska potom účinkuje v Bohu a skrze Boha. Touto láskou, „ktorá je zväzkom dokonalosti“ (*Kol 3,14*), sa trpiaca a víťazná Cirkev spája a stáva jedným telom s putujúcimi na tejto zemi „podľa pôsobenia každého kľbu pod jednou hlavou, ktorou je Kristus“.

¹ Porov. *1 Kor 13,8*

**Poučenie
a príklady
o dušiach
v očistci**

Očistec existuje

Čo je očistec?

Očistec je miesto na druhom svete, kde sa duše očisťujú od takých všedných hriechov, ktoré ich Božej milosti síce neznavili, ale ktoré ešte nie sú úplne vyhladené. Duše za ne síce nie sú trestané v pekle, no tieto hriechy ich odlučujú od neba, lebo do neba nič nečisté vojsť nemôže.

Očistec je tiež miesto, kde duše robia pokánie za ťažké hriechy, za ktoré nevykonali dostatočné pokánie počas svojho života na zemi napriek tomu, že získali ospravedlňujúce milosti. Naša viera nás učí, že odpustenie hriechu automaticky neznamená, že sa každému kajúcemu hriešnikovi odpustí vina aj večné tresty bez toho, aby si musel vytrpieť časné tresty. Tie musí splatiť buď na tomto, alebo na onom svete prv, než sa mu otvorí nebeská brána.

Svedčí o tom aj Sväté písmo. Ťažký trest neminul ani Mojžiša a Dávida, ktorí sa s Bohom po svojom hriechu zmierili. Zreteľne sa o tom vyjadřila aj Cirkev.

Dôkaz o očistci zo Starého zákona

V očistec sa verilo už v Starom zákone, na čo poukazuje Druhá kniha Machabejcov, kde je napísané: „*Na druhý deň vyšli Júdovi ľudia, aby odniesli telá padlých, lebo už bolo nanajvýš treba, a uložili ich vedľa ich príbuzných do otcovských hrobov. Tu našli pod oblekom u každého z padlých amulety modiel z Jamnie, čo zákon Židom zakazuje. Všetkým bolo zrejmé, že padli pre túto príčinu. Všetci vebili Pána ako spravodlivého sudcu, ktorý vyjavil tajnosti. Potom sa začali modliť a prosili, aby im toto previnenie, ktorého sa dopustili, bolo úplne odpustené. Šľachetný Júda napomínal však ľud, aby sa chránil hriechov, keď na vlastné oči videli následky hriechu u padlých. Potom urobili medzi mužstvom zbierku, ktorá vyniesla dvetisíc drachiem striebra. Tieto poslal do Jeruzalema, aby bola prinesená obeta za hriechy. Bol to veľmi krásny a šľachetný skutok, lebo myslel na vzkriesenie. Veď keby sa nebol nádejal, že padlí raz budú vzkriesení, bolo by bývalo zbytočné a nerozumné modliť sa za mŕtvych. Pamätal tiež, že je veľmi krásna odmena prichystaná pre tých, čo nábožne zosnuli.*“ (2 Mach 12,39 – 45)

Samotné Písmo nám z počínania Júdu Machabejského ukazuje, že očistec existuje, duše zomrelých môžu byť oslobodené od svojich hriechov a my im môžeme pomôcť modlitbou a obetami.

Nemecký biblista Allioli hovorí: „Celá táto pasáž je základom katolíckeho učenia o očistci ustanovenom pre tých, ktorí zosnuli a nevykonali úplné pokánie za

svoje hriechy. Taktiež zdôvodňuje učenie, že modlitba a dobré skutky pomáhajú k ich vyslobodeniu.“

Potvrďuje to Kniha Sirachovcova, kde sa píše: „*Úprimnosť tvojho daru nech je (známa) každému, kto žije, ale ani mŕtvemu neodopieraj svoju láskavosť!*“ (Sir 7,37) Mŕtvym teda preukazujeme lásku aj poslednou úctou a obetami.

Poukazuje na to aj svätý Pavol v 1 Kor 15,29: „*Ale čo potom robia tí, čo sa dávajú krstiť za mŕtvych? Ak mŕtvi vôbec nevstávajú, načo sa dávajú krstiť za nich?*“ Umývať a očisťovať sa za mŕtvych je podľa niektorých vykladačov Svätého písma starou židovskou obyčajou. Židia ešte aj dnes veria v akési očisťovanie sa po tomto živote a modlia sa za mŕtvych.

Dôkaz o očistci z Nového zákona

Náš Spasiteľ hovorí: „*Pokonaj sa včas so svojím protivníkom, kým si s ním na ceste, aby ťa protivník nevydal sudcovi a sudca strážnikovi a aby ťa nevrhli do väzenia. Veru, hovorím ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do ostatného haliera.*“ (Mt 5,25 – 26). Toto väzenie vykladajú cirkevní učitelia (Origenes, Ambróz, Hilarius) ako očistec. Hovorí sa totiž o onom svete. O pekle v tomto prípade nemôže byť reč, lebo z pekla nemožno vyjsť, čo sa však v tomto úryvku predpokladá.

Božský Spasiteľ na inom mieste hovorí: „*Ak niekto povie niečo proti Synovi človeka, odpustí sa mu to. Kto*

*by však povedal niečo proti Duchu Svätému, tomu sa ne-
odpustí ani v tomto veku, ani v budúcom.“ (Mt 12,32).
Svätý Augustín a iní cirkevní učitelia v tejto pasáži po-
ukazujú na očistec. Podľa tohto výroku totiž môžu byť
niektoré poklesky odpustené na onom svete.*

*Svätý Pavol v Liste Korinťanom píše: „Či niekto
na tomto základe stavia zo zlata, striebra, drahých
kameňov, dreva, sena či slamy², dielo každého vyjde
najavo. Ten deň to ukáže, lebo sa zjaví v ohni a oheň
preskúša dielo každého, aké je. Čie dielo, ktoré naň po-
stavil, zostane, ten dostane odmenu. Čie dielo zhorí,
ten utrpí škodu, on sa však zachráni, ale tak ako cez
oheň.“(1 Kor 3,12 – 15).*

Biblista Allioli vysvetľuje: „Oheň, o ktorom tu
apoštol hovorí, je oheň očistca horiaci v tejto časnosti,
aby sa ním očisťovala duša zomrelého, ktorý ešte nie
je celkom očistený. Dohorí až pri poslednom súde zá-
roveň s celým svetom, ktorý sa rozplynie žeravosťou.“³

² Zlato, striebro a drahé kamene vykladajú svätí otcovia ako
dobré skutky, kým drevo, seno či slama predstavujú všedné
hriechy. Tak vykladá Žalm 38 aj svätý Augustín: „Nekarhaj
ma, Pane, vo svojom rozhorčení, aby si ma očistil a premenil
v tomto živote, nech nemám potrebu očisťovacieho ohňa pre
tých, ktorí budú spasení, avšak ako cez oheň. Prečo? Pretože
stavali na základe: drevo, seno, strnisko. Keby stavali zlato,
striebro a drahé kamene, boli by uchránení od obojakého
ohňa, nie iba od toho večného, ktorý bude navždy mučiť bez-
božných, ale aj od toho, ktorý čistí tých, čo budú spasení cez
oheň.“

³ Porov. 2 Pt 3,10 – 13.

Takto vykladajú túto pasáž svätých otcov a neomylnne ju vyložil aj cirkevný snem vo Florencii.

Apoštolské podanie dôkazu o očistci

Cirkevný otec a spisovateľ Tertulián hovorí o obetiach za mŕtvych ako o apoštolskom podaní dôkazu o očistci už v treťom storočí. Svätý Ján Damascénsky vo svojej reči o zomrelých uvádza: „Učeníci a apoštoli božského Spasiteľa, ktorí videli večné Slovo a obrátili celý svet, učili, že v úrodných, nepoškvrnených a oživujúcich tajomstvách obete svätej omše sa má konať pamiatka tých, ktorí ako veriaci zosnuli.“

Aby svoje slová potvrdil, uvádza v rovnakej reči aj svedectvo svätého Jána Zlatoústeho slovami: „Onen Ján, ktorý vzal priezvisko Zlatoústý od zlata, lebo zlaté sú veru slová, ktoré hovorí, učí, že múdri Boží učeníci nie nadarmo nariadili, aby kňaz v tajomstvách modlitby [svätej omše] myslel na duše zomrelých.“

Podobne sa zmieňuje aj svätý Gregor Nyssenský: „Nie bez príčiny a bez prospechu sa od Kristových apoštolov a učeníkov traduje, aby sme sväto a s bázňou sláviac tajomstvá [svätej omše] pamätali na tých, ktorí zosnuli v pravej viere.“

O apoštolskom podaní očistca bol presvedčený aj svätý Augustín v rámci svojej rozpravy o tom, ako by sme sa mali starať o zomrelých. Píše: „V Knihe

Machabejcov čítame, že boli za zomrelých obetované obety. Ale aj keby o tom nebolo v Písme napísané nič, takéto konanie má cirkevné schválenie: v modlitbách, ktoré kňaz hovorí Pánu Bohu pri oltári, totiž odporúča aj zomrelých. Toto schválenie má nemalú váhu.“

Dôkaz o očistci z cirkevných uznesení

Svätá Cirkev vždy a všade vyslovovala svoje presvedčenie, že očistec nie je len nariadením pohrebných zvykov a pamiatkou na zosnulých, ale aj obzvlášť prastarou omšovou sústavou. Za článok viery ho slávnostne vyhlásila na 3. a 6. kartáginskom, na 4. všeobecnom lateránskom a na poslednom, Všeobecnom tridentskom koncile.

Na 25. zasadnutí Tridentského koncilu sa potvrdila náuka o existencii očistca, ktorej súčasťou je i presvedčenie o tom, že **„dušiam zadržívaným v očistci prichádzajú veľké úľavy, ak im veriaci pomáhajú modlitbami a za ne obetovanými svätými omšami“**. Dokonca preklína každého, **„kto by povedal, že po získaní ospravedlňujúcej milosti sa každému kajúcemu hriešnikovi odpúšťa vina hriechu a zavinenie večného trestu tak, žeby na ňom nezostala vina trestu, ktorú či už tu na svete, alebo v budúcom očistci musí pretrpieť skôr, než by brána do nebeského kráľovstva mohla byť otvorená.“**

DRUHÁ KAPITOLA

O mukách v očistci

Duševné muky v očistci

Podľa svätých otcov je najväčším utrpením v očistci byť zavrhnutý a nemôcť sa pozeráť na svojho Boha. Toto postihuje viac-menej všetky duše, teda aj tie, ktoré netrpia inými mukami. Tieto muky spočívajú v tom, že duše v očistci vidia zlo, ktoré narobili, aj dobro, ktoré konať zabudli, a nemôžu hľadiť na Božiu tvár, čo je podľa snemu vo Florencii ich najväčším utrpením.

Nikto nemôže pochopiť, aké veľké sú muky duše oddelenej od tela, ktorá čo najvrúcnejšie túži po Bohu, svojom najvyššom a jedinom Dobre – a predsa je jeho trestajúcou spravodlivosťou zavrhnutá.

Biskup a zakladateľ rehole svätý Alfonz Liguori píše: „Muky, ktoré tieto sväte duše pociťujú, sú oveľa väčšie než muky zmyselné, lebo sú zbavené videnia svojho Boha. Tieto duše horia k Bohu prirodzenou, ba až nadprirodzenou láskou a túžia sa so svojím najvyšším

Dobrom zjednotiť. Kvôli svojej vine to však nemôžu urobiť, a preto pociťujú takú náramnú bolesť, že keby mohli zomrieť, tá bolesť by ich v okamihu usmrtila.“

Svätý Ján Zlatouсты hovorí: „Oveľa viac ich mučí vedomie, že sú pozbavené svojho Boha, než bolesti spôsobené na zmysloch. Ani tisícnásobný pekelný oheň by im nespôsobil takú trýzeň ako to, že stratili Boha.“

O očistcových mukách spôsobených ohňom

Oheň očistca sa podľa svätých otcov nelíši od ohňa pekelného. „Ten istý oheň páli zatratencov v pekle a spravodlivých v očistci. Najmenšia muka tam prevyšuje najväčšiu, akú by si na tomto svete mohol trpieť,“ hovorí svätý Tomáš Akvinský. Nevynecháva pritom ani najväčšie trýzne mučeníkov, ba ani prehorké umučenie nášho Pána, pretože tento oheň nepáli prirodzenou pálavou, ale ako pekelný oheň – teda nadprirodzenou žeravosťou ako Boží trest.

O tomto hovorí aj biskup a cirkevný otec svätý Augustín pri vykladaní Žalmu 38: „O tento oheň sa málo dbá, pretože sa vraví: *On ale bude spasený* (1 Kor 3,15). A hoci skrze oheň skutočne dosiahnu spasenie, predsa len bude ten oheň ťažší než čokoľvek, čo by človek pretrpel v tomto živote. Viete, čo trpeli zlí – a čo trpieť mohli. A predsa trpeli len toľko, čo by mohli trpieť aj dobrí. Čo také trpel podľa práva

čarodejník, cudzoložník, nehanebník a rúhač, čo by netrpel aj mučeník vyznávajúcí Krista? Každodenné trápenia sú teda oveľa znesiteľnejšie, a predsa, hľa, ako ľudia urobia všetko, čokoľvek prikážeš, len aby im ušli! Oveľa lepšie konajú tí, ktorí robia to, čo Boh prikáže, aby nemuseli znášať ťažšie trápenia.“

O ostatných mukách v očistci

Duše v očistci sú trápené nielen ohňom, ale aj inými mukami zmyslov, napríklad temnotou. Onen nadprirodzený oheň, rovnako ako pekelný oheň, totiž nevydáva svetlo, a preto ho Cirkev nazýva temnotou. Ako v pekle, tak aj v očistci bývajú duše obzvlášť mučené zmyslami, ktorými najviac hrešili, podľa slov: „*Čím kto hreší, tým aj trápený býva.*“⁴Duše musia niekedy trpieť aj na tom istom mieste, kde hrešili.

Svätý Tomáš Akvinský o tom píše: „Existuje ešte iný očistec podľa osobitného ustanovenia; a tak niektorí bývajú, ako čítame, trápení na rozličných miestach pre poučenie živých alebo preto, aby Cirkev zmiernila ich tresty modlitbami, keď sa o nich dozvedia žijúci.“

Duše bývajú tiež okrem Božieho dopustenia viac či menej trápené zlými duchmi. Hovorí o tom svätý Bernard: „Tí, ktorí sa nachádzajú v očistci,

⁴ Porov. *Múd* 11,17.

očakávajú vyslobodenie. Predtým však musia byť trápení žeravosťou ohňa alebo krutosťou zimy či inou veľkou trýzňou. Najdobrotivejší Otec v očistci odovzdá do rúk pokušiteľa k večnej sláve ustanovené deti – nie však preto, aby boli usmrtené, ale aby boli očistené. Nie je vedený hnevom, ale milosrdenstvom. Duše nesmerujú k záhube, ale k obnoveniu, lebo už nie sú nádobami prichystanými ku skaze, ale milovanými nádobami určenými na večné panovanie.“

Bežné názory o očistcových mukách

Svätý Cesarius Arelatský píše: „Hocikto napríklad povie: Nedbám na čas, ktorý strávim v očistci, len ak dôjdem do večného života. Bohu sa však také zmýšľanie nepáči. Všetky muky tohto života dokopy sa nemôžu s onými ani porovnať. A ktovie, koľko dní, mesiacov či rokov tam zostane? Bál by si sa strčiť prst do ohňa a nestrachoval by si sa stravujúcich plameňov?“

Aj svätý Bernard hovorí: „Odvrhnite od seba starý kvas, pokým máte čas. Prepožičané dni k očisteniu totiž pominú, či chceme, alebo nechceme. Beda nám, ak budú naplnené, pričom naše očisťovanie bude hoci len v najmenšej miere neúplné. Nič iné nám potom nezostane než čistiť sa cez páľčivý a žeravý oheň.“ A podobne zmýšľajú takmer všetci svätci otcovia a cirkevní učitelia.

Len málo vyvolených duší ujde očistcovým mukám

Z jediného výroku v prorockej Knihe zjavenia: „*Ale nič poškvrnené, nik, kto sa dopúšťa ohavnosti a lži, doň nevojde*“ (Zjv 21,27) môžeme poznať, že len málo vyvolených bude bezprostredne hľadiť na Boha.

Svätá Terézia, ktorá sa priznala, že vedela o stave nejednej osoby po smrti, hovorí, že len traja ľudia smeli bezprostredne hľadiť na Boha. Boli to osoby výbornej svätosti.

Kardinál Bellarmin hovorí, že sotva daktorý spravodlivý z nesmierneho Božieho milosrdenstva unikne očistcovým mukám a dostane sa rovno do neba.

„Kto je taký dokonalý,“ vraví svätý Bernard, „kto je taký svätý, žeby odchádzajúc z tohto sveta, nebol dlžníkom onoho ohňa, žeby smel čistým srdcom velebiť Boha a povedať: *Ja som si srdce očistil, som čistý od hriechu* (Prís 20,9)? Málo je síce vyvolených, no podľa môjho zdania je medzi nimi len veľmi málo takých dokonalých, žeby už dokončili očisťovanie, o ktorom hovorí mudrc: *Za svoje nedbalosti sa očisťuj menšími darmi!* (Sir 7,34).“

**Ak chceme vojsť do neba,
musíme byť úplne čistí**

Hoci sa všednými hriechmi nezbavujeme Božieho priateľstva, naša duša je nimi taká poškvrnená, že

keby z nich nebola očistená buď na tomto svete, alebo v očistci, nemohla by sa ukázať pred tým, ktorý je svätosť sama a nemôže hľadiť ani na najmenší hriech.

Upozorňuje na to aj nasledujúci príbeh, ktorý ukazuje, že aj malé deti musia niekedy prejsť očistcovými mukami.

Svätá Perpetua, ktorá zomrela v roku 203 mučeníckou smrťou a pre svoju veľkú svätosť bola postavená aj do najhlavnejšieho kánonu svätej omše, opisuje, ako sa jej krátko pred smrťou zjavil jej brat Dinokrat, ktorý zomrel vo veku sedem rokov na rakovinu v tvári. Pobádaná zvláštnym vnuknutím, aby sa za neho začala modliť, ho vtedy zbadala prahnúceho smädом a teplom, nečistého a s ranou v tvári. Vystupoval z temného žalára, v ktorom bolo ešte mnoho zadržaných. Keď sa potom zaňho ešte vrúcnejšie modlila, uvidela ho znovu, ale teraz už čistého a veselého na svetlom mieste. Hral sa s ostatnými deťmi a na mieste rany mal už len jazvu. Svätá Perpetua z videnia poznala, že už je oslobodený od utrpenia.

Svätý Augustín, ktorý s inými svätými otcami pokladá toto videnie za pravdivé, k nemu poznamenal: „Tento chlapec už musel byť pokrstený, ale zbavil sa svojej nevinnosti buď preto, že na naliehanie svojho pohanského otca privolil k nejakému modloslužobnému skutku, alebo vo svojom detskom veku inak poklesol.“ To isté videnie opisuje v životopise svätice aj nábožný Buttler.